

„Pojďme o tom mluvit“ dne 16. 11. 2021

Zápis reflektuje témata diskuse akademické obce.

Mgr. Art. Dodo Gombár zahájil dnešní setkání/diskusi pokusem o definování, co je šikana a jak se projevuje:

Šikana

Její znaky:

- Nepoměr sil
- Dlouhodobá
- Opakující se
- Stupňující se
- Zkracující se útoky v čase
- Bezmocnost oběti

Druhy:

- Fyzická
- Psychická

Nebo

- 1 proti zbytku
- Skupina (zbytek) proti jednomu
- Skupina proti skupině

Stadia šikany:

1. Experimentace (připodobnění *sirka si hledá škrkátko*)
2. Vznikají role (*sirka nachází škrkátko*)
3. Vzniká scénář (zde už role učitele začíná být na pomezí, v předchozích dvou stadiích může do problému vstoupit, utnout jej)
4. Volba, ke komu se přidám (k šikanujícímu nebo k šikanovanému?, učitel je zcela mimo hru)
5. Nastane tehdy, když jsou trvale v kontaktu (24 hodin denně), např. na internátu. Nikdy nenastane ve škole. V tomto stadiu se už od nikoho nic nedozvíme.

Dodo Gombár uvedl svou rešerši šikany: plíživá, často dlouho dobu nedefinovatelný nástroj tlaku – šikany. Šikana bolí – buď hned nebo s odstupem. Šikana rozděluje, ale

i spojuje. Na šikaně není nic pozitivního – nikdy.

K tématu se přihlásili 2 studenti Ateliéru režie a dramaturgie, kteří popsali osobní zkušenost s šikanou během svého bakalářského studia, kterou zažívala jedna studentka od spolužačky.

Student uvedl všechny přítomné do kontextu – studijní ročník vybíral prof. Kovalčuk a několik studentů bylo starších a v tomto ročníku byl „subjekt“, který postupně ve zdánlivě pozitivním směru začal vytvářet nátlak (lichotky, zvaní na posezení apod.) a tento přístup se postupně měnil v otřesné chování (explicitní vulgární vyjadřování na studenty a pedagogy). Všichni to postupně vnímali, ale nikdo to neřešil, pak to pedagogové zkoušeli korigovat a následné ataky subjektu se proměnily a byly neviditelné. Subjekt narušoval osobní zónu.

Doplňující otázka: Týkal se ten tlak osobních věcí nebo profesních? Bylo doplněno, že se týkal především povyšování se nad nekvalitou prací mladších především spolužaček.

Zneužití bezmoci – subjekt vycítil slabá místa, kde svou sílu uplatnit: mladší spolužačky nebo pedagogové, kteří byli bezradní, nevěděli, jak se subjektem komunikovat. Subjekt cítil, že spolužačky nemají tolik načteno a nemají takové zkušenosti neb jim bylo 20 let. Vzniklá atmosféra byla netvůrčí, na přednáškách a seminářích bylo velké dusno a napětí, které vytvářelo bezmoc. Retardace vzletu.

Objekt reflektoval svůj zážitek se šikanou během svých studií a jako problém dnes vidí, že to bylo tabuizované téma, o kterém nemluvili na ateliéru ani pedagogové a chybí ji, že ji pedagogové neujistili, že tam patří a že tady má zůstat. A začátek studia je pro studenty vždy nejtěžší – je potřeba podpora od pedagogů.

Padl dotaz, jak v takovém případě šikany ze strany spolužáka/čky postupovat?

Jako první je obrátit se na své pedagogy, aby se subjektem promluvili. Pokud mám problém, který jako pedagog nezvládám, tak se obrátím na své kolegy a otevřu to téma širší skupině.

Jako pedagogové se snažíme své studenty poznat lidsky, vždycky platí, že agresor/subjekt řeší i nějaký svůj problém, který má, takže bychom to měly jako pedagogové poznat! (člověk šikanuje velmi často proto, že je šikanovaný nebo je to nemoc a pak potřebuje sám pomoc).

A předcházet tomu, aby to nezacházelo až tak daleko.

Pokud na předchozích setkání zaznělo, že nulově tolerujeme sexuální obtěžování, pak bychom měli mít nulovou toleranci i pro šikanu.

Byla otevřena otázka možné přednášky, prevence v oblasti šikany – bohužel toto téma je upozaděno na rozdíl od sexualizovaného chování nebo drog – proto je tak malá osvěta, jak se šikaně postavit a jak s ní bojovat a pracovat.

Bylo zmíněno, jak pracuje střední a základní školství se šikanou, kde existují i Metodické pokyny MKČR. Taktéž bylo připomenuta funkce Disciplinární komise DF.

Jednoznačně zaznělo, že funkční není systém přímé konfrontace Subjektu a Objektu!

Byla zmíněna obava ze strany studentů, kdyby se pedagogové obraceli se svými problémy ve věci šikany studentů na pedagogy a při velikosti naší školy – a díky kuloáru ve škole jsou patrné obavy, že by se vše začalo rychle šířit – tudíž chybí 3. strana, která by tyto problémy řešila nebo se do nich zapojovala.

Zaznělo několik osobních zkušeností se šikanou – velmi často je řešením (na střední a základní škole) změna školy, změna třídy, změna studovaného oboru. Odchod/přestup studenta do jiné školy může být pro studenta vnímaný jako propad.

Pokud je student šikanován, pak se může obrátit na svého pedagoga, pokud s tím má

student problém, pak mu může pedagog poradit, jaké jsou možnosti – máme vedoucí ateliérů, máme garanty studijních programů, máme školní psycholožku, máme senát a senátory.

Je nezbytné, aby pedagogové byli vůči studentům citliví a uvědomili si svůj přístup a chování. A možná stačí citlivě studentům říct, já jsem pedagog a můžete se na mě obrátit, pokud vám nevyhovuji já, pak je tu jiná cesta a prostě seznámit studenta explicitně s možnostmi a cestami.

Základní a klíčová je osvěta. Je nezbytné neustále opakovat a dělat osvětu, která chybí! A opakovat, jaké existují ve škole mechanismy, na koho se studenti mohou se svými problémy obracet a jak je řešit a jak je to pro studenty bezpečné.

Nejdůležitější je prevence – měla by to být běžnou součástí života každého člověka a neměla by to VŠ nahrazovat. Měla by se kultivovat společnost – je velmi nízká úroveň vzdělanosti a informovanosti, takže by to mělo být zahrnuto do všech oborů a ateliérů.

Byla shrnuto, že nastupující studenti do 1. ročníků mají již do Kurzu studijní připravenosti (KSP) prevenci v oblasti sexualizovaného chování zahrnuto a měla by být do příštího roku rozšířena i směrem k šikaně. Zároveň si je vedení DF vědomo, že KSP vytváří mnoho vjemů a nových informací, takže studenti ne zcela vnímají a i když to mají v brožurě je otázkou, zda to nezpravidelnit a nedělat pravidelné přednášky a osvětu tímto způsobem.

Všechny věci, které zaznívají na těchto setkáních se velmi odrazili v našem pedagogickém sboru – pedagogové začali na toto téma mluvit, což je zásluhou Performance a Iniciativy.

Dalším diskutovaným tématem byla šikana ze strany pedagoga jako výuková metoda: každá šikana je špatná, každá šikana je zlo, nemůže být šikana výukou metodou, i

když jsme na JAMU (žádný herecký, sportovní výkone nestojí za to pošlapat a šikanovat). Úlohou pedagoga je se o studenty starat – takže pokud se to děje, pak so to nenechte líbit, braňte se apod. Stačí, aby pedagog vysvětlil, proč studenti některé věci musí dělat – nenutit je (dát jim možnost), ale vysvětlovat.

Svědci šikany – pokud je vědomí proces šikany ve výukové metodě a studenti herectví jednoho pedagoga odchází ze studia s traumaty, pak jsme svědci šikany a jsme zodpovědní a musíme to řešit.

Pedagog by měl být tak trochu i psychologem □.

Na závěr Dodo Gombár shrnul:

Plíživý, často dlouhou dobu nedefinovatelný nástroj vnitřního tlaku – šikana

Psychologický či fyzický „teror“- šikana

Slovo tlak ve všech svých konotacích a tvarech se vyskytoval téměř unisono ve všech reflexích mnou oslovených

Šikana má různé stupně a úrovně, kde od té první k té poslední může vést dlouhá cesta, hranice mezi těmito úrovněmi jsou často těžce definovatelné i pro odborníky

Rozdíl mezi začátkem procesu šikany a jeho koncem je častokrát fatální, v počátcích jej nelze ani domyslet.

Šikana je atak na lidskou důstojnost.

Šikana skrývá v sobě víc podmnožin – mobbing, bossing, sexismus, domácí násilí, diskriminace, tam všude je šikana skryta.

Šikana bolí. Bolí u ní i duše i tělo. Bolí buď hned nebo později, bolí na různých úrovních lidského bytí a vnímání, bolí individuálně ale bolí vždycky.

Šikana rozděluje ale taky spojuje. Častokrát je totiž potřeba se připojit na stranu šikanovaného nebo šikanujícího – vědomě nebo nevědomě.

Šikana na „nejvyšší úrovni“ může mít parametry obzvlášť zvrácené psychologické hry.

Šikana souvisí nebo může souviset s bojem o pozice, s bojem o moc.

Na šikaně není nic pozitivního, nikdy!

Šikana je zlo, vždycky!

Šikana je útok na elementární a základní lidská práva a potřeby, na lidskou důstojnost a svobodu.

Šikana má na introvertní a submisivní jedince devastační dosah a vliv. Často celoživotně.

Když hledáme odpověď na otázku, jestli to je nebo není šikana, může se jednat jen o strach z pojmenování problému.

Šikana má znaky chameleóna.